

EUROPOS POLITIKA

CHURCHILLIO MIRTIS PRIMINĖ VIENOS EPOCHOS PABAIGĄ. — BRITAI NEBENORI KOVOTI, O TIK RASTI SAU RAMIĄ VIETELĘ NAUJOJE EUROPOJE. — TACIAU TAM DAR YRA PRIEŠINGAS DE GAULLE, KURIS TIKISI, KAD EUROPA BE BRITŲ GALI GREIČIAU RASTI BENDRĄ KALBĄ SU RYTAIS. — ERHARDO KVIETIMAS KOSYGINUI.

Vytautas Meškauskas

Yra nuomonių, kad Winstonas Churchillis mirdamas šių metų sausio 24 d. padarė savo kraštui dar vieną patarnavimą. Būtent, savo mirtimi jis priminė tautiečiams, kad viena su jo asmenybe taip glaudžiai susijusi epocha galutinai pasibaigė. D. Britanija turinti skubiai ieškoti vietos moderniškame pasaulyje. Ji turinti prisitaikyti prie naujų realybių -- neseniai rašė šveicarų "Neue Zuercher Zeitung" -- senųjų britų Commonwealth kraštų (Kana-dos, Australijos, N. Zelandijos) traukos prie JAV, Japonijos atgimimo, vokiečių -- prancūzų kontinentalinio bloko įsikūrimo.

Todėl daugelis iš to šimto tūkstančių, kurie paskutinį kartą susikaupimu pagerbė didžiojo vyro karstą, jautė, kad jie atsisveikina ne tik su žmogumi, bet ir su pa-

čia Didžiąja Britanija. Daug kas suprato, kad naujai, žymiai kuklesniai Anglijai, vietą galima rasti tik Europoje.

Dabar laukiant D. Britanijos premjero Harold Wilsono trijų dienų viešnagės Vokietijoje Londoniškis konservatorių "Daily Mail" jau rašo:

"Šios dienos šūkis: atgal į Europą".

O darbiečiams artimesnis "Daily Mirror" samprotauja: "Britų politikos horizonte kyla istorinis įspėjimas. Atėjo laikas antram, sėkmingesnėm deryboms su Europos tikine bendruomene."

Kaip žinia, pirmosios derybos pasibaigė nesėkmingai, susidūrusios su gen. de Gaulle veto dėl to, kad britai norėjo tik viena koka įžengti į europinę bendrąją rinką, o antra laviruoti tarp JAV ir savo senosios imperijos likučių. Tačiau dabar ir konservatoriai pakėlė savo nuomonę. Jų vadas Douglas-Home jau nekaltai kaip jo pirmtakas apie daliną bendradarbiavimą, išlaikant "specialų santykį" su Amerika, bet teigia: "Kai ateis laikas sucentuoti sutartį su Europa, ji turės apimti tik politiką ir gynybą, nes visos trys sritys yra tampa susijusios".

Tačiau naujasis premjeras Wilsonas, kraštą valdęs vos su trijų balsų persvara seime, nėra didelis įsijungimo į Europą šalininkas. Jam vis dar atrodo, kad D. Britanija gali rasti sau net vietą, pasiformuodama vadovauti ne tik seniems commonwealtho kraštams, bet ir naujom Azijos bei Afrikos valstybėms. Šiandien 4/5 viso britų laivyno ir 50,000 karių yra sutelkti Malaysijoje, kad tą britų imperijos dalyvį apgynus nuo Indonezijos, kurios naftą britų laivai su dideliu pelnu pristato šiauriniam Vietnamui, kuris puola amerikiečių remiamą pietinį Vietnamą. Daugelis britų tokioje politikoje negali įžūrėti logikos. Jie mieliau norėtų vesti ramesnį gyvenimą europinėje bendruomenėje. Dar daugiau nuotakas veikia tikinčiai negalavimai. Britų valūtą nuo nuvertinimo išgelbėjo tik sutartinė likusių emisijos bankų talka, o tu 8 buvo Europos. Britų pramonė negali surasti sau rinkų. Iš kitos pusės, Vakarų Europos ūkis pražydėjo veikdamas kapitalistiniais principais, bet Wilsonas vis dar yra įsitikinęs, kad socializmas yra D. Britanijos ateitis, o įsijungimas į kapitalistinę Bendrąją Rinką reikėtų socializmo sapnų palaidojimą.

Tokiu būdu bendras vaizdas susidaro toks, kad britų viešoji nuomonė niekada nebuvo dar taip linkusi už savo likimo įjungimą į bendrą Europos likimą kaip dabar, tačiau tam norui įkūnyti yra nemažai kliūčių ne tik iš pačių britų, bet ir iš europiečių pusės. Kaip į tai, pavyzdžiui, žiūri de Gaulle?

Kaip žinia, de Gaulle nuskubėjo į Churchillio laidotuves, į to Churchillio, kuris yra pasakęs kad "kiekvienas žmogus turi savo kryžių, aš turiu Lorrainės" (suprask - de Gaulle). Čia jis susitiko su Wilsonu, kuriam davė suprasti, kad Prancūzija yra linkusi glaudžiai bendradarbiauti su D. Britanija, tačiau ne europinės bendruomenės ribose, o atskirai.

Wilsonas labai apsidžiaugė, nes mano tuo galėsiąs padėti savo krašto ūkui ir kartuneprasti suverenumo. De Gaulle tačiau mano, kad D. Britanija, įsijung-

dama į jungtinę Europą pirmiausia pakenks prancūzų hegemonijai naujoje organizacijoje. Be to, D. Britanijos įsijungimas šiuo metu nėra pageidautinas ir kitais sumetimais. Būtent de Gaulle svajoja suelti į geresnius santykius su sovietų satelitais Vidurio ir Rytų Europoje ir eventualiai pačia Sovietų Sąjunga, o tam tikslui daugiau tinkanti grynai kontinentalinė Europa, negu didesnė su prisijungusia D. Britanija, kuri jam yra per daug "atlantiška" -- susijusi su Amerika.

Tuo tarpu V. Vokietijos kancleris Ludwigas Erhardas, taip trokštąs bet kokio laimėjimo užsienio politikos srityje prieš rugsėjo 19 d. rinkimus, bet patyręs tik pralaimėjimus, nusivylęs savo Vakarų Sąjungininkais, nutarė pasikviesti sovietų premjerą Kosyginą. Kosyginas pakvietimą priėmė kaip "ženklą noro pagerinti santykius, ko siekianti ir Sovietų Sąjunga", bet jokio konkretaus atsakymo dėl datos nedavė. Vietoje Bonnos Kosyginas kolkas nuvyko į Leipzigą, kur pasmerkė Vakarų Vokietijos "revanšistų sluoksnį". Į Vakarų Vokietiją jis pasižūrėjo tik per plyšį Berlyno sienoje, kurią pastatydino jo pirmtakas Nidita.

ARGENTINOS VICEPREZIDENTAS PRIĖMĖ LIETUVIUS

Vasario 5 d., Argentinos Kongreso rūmuose, savo darbo kabinete, viceprezidentas dr. Carlos Perette priėmė lietuvių delegaciją: Argentinos Lietuvių Organizaciją ir Spaudos Tarybos pirm. J. Čikštą, Arg. Liet. Centro pirm. J. Ziberką, A. L. Balso red. K. Norkų, Laiko red. inž. St. Babronį, Aušros Vartų parapijos kleboną kun. J. Margį ir pasiūlyto iniciatorių V. Nalivaiką, kuris su inž. J. Verdura. Argentinos viceprezidentui įteikė memorandumą Entre Rios salų pramonės plėtimo reikalą.

Apie valandą laiko Argentinos viceprezidentas dr. C. H. Perette, kalbėjosi su lietuvių delegacija. Jam įteiktas memorandumas, kuriuo prašoma atnaujinti konsularinius ir diplomatinius ryšius su Nepriklausomos Lietuvos Atstovybe.

Perono valdymo metu dekretu panaikinta nepriklausomos Lietuvos pasiuntinybė iš Buenos Aires turėjo keltis į Montevideo Urugvajun.

Atidžiai išklauses, Argentinos viceprezidentas, pažadėjo prie pirmos pro-

Valstybės sekretoriaus Dean Rusk žmona, Vasario 16 proga apsilankusi Lietuvos pasiuntinybėje, atstovavo savo vyrą. Nuotraukoje ji kalbasi su lietuvaiteimis, iš kairės: dr. Julija Vilinskaitė, Barbora Darlys, O. Kajeckienė ir ponis Dean Rusk. Toliau matyti J. Tubellenė.

VASARIO 16 MINĖJIMAS VOKIETIJOJE

Heidelbergo miestas yra garsus pasaulyje ne vien savo romantika (Ich hab' mein Herz in Heidelberg verloren...), bet labiausiai savo įžymia kultūrine tradicija. Tūkstančius studentų ir iš tolimiausių kraštų į čia sutraukia pirmasis Vokietijos universitetas (1386), galįs pasididžiuoti ne tik seniausiu žmogiškuoju radiniu Europoje -- pusės milijono metų Homo Heidelbergensis žandikauliu arba virš milijono tomų biblioteka, bet ir naujaisiais atsiekimais, Nobelio premijomis. Net pasaulinio karo įkarštyje, kai viskas virto griuvėsiais, šis miestas, nepaisant jo strategi-

nės padėties, buvo paliktas nesunaikintas, kaip kultūros šventovė.

Ši svarbų centrą išsirinko šiemet taikiniu Lietuvių Bendruomenė Vokietijoje Vasario šešioliktosios šventės. Kad atkreiptų kuo plačiausią dėmesį į Lietuvos laisvės reikalą, jau penkti metai iš eilės šia proga sukelto vyriausybės atstovų dr. Manner, savo kalboje iškėlė dvidešimt penkerių metų okupacijos juodu raiščiu perjuostą Lietuvos nepriklausomybės sukaktį; prieš dvidešimt metų Jaltos įvykdytą Atlanto Chartos veidmainingą išdavimą ir dabarties tarptautinės politikos trumparegišką principingumą.

Pagrindinis šventės kalbėtojas, Vokietijos parlamento vicepirmininkas dr. Richard Jaeger, kaip tik vasario 16 švenčias savo gimtadienį, pabrėžė tai, kas jungia lietuvių ir vokiečių tautas: 1) bendra kova už laisvą tautų apsisprendimo teisę. 2) laisvieji lietuviai pripažįsta Federalinę Vokietijos Respubliką, kaip vienintelę teisėtą vokiečių tautos valstybingumo tęsėją. 3) Fed. Vokietija remia visų Pabaltijo tautų valstybinio suverenumo teisę ir nepripažįsta prievartinės jų kraštų okupacijos, 3) ir vie-

ni, ir antri pasisako už laisvą vienybę Europą.

Abiems tautoms bendra komunizmo praktikos patirtis neleidžia liuliuotis papalais apie atoslūgius, o ragina bendromis jėgomis siekti laisvosios Europos savitarpio vienybės, kuri turi apimti ir Lietuvą. Tuo tarpu, lietuvių tautos sudėtos aukos už bendrą žmoniškąsias vertybes įpareigoja laisvųjų kraštų žmones teikti ypatingą globą šios tautos nariams. Todėl ir Fed. Vokietijos vyriausybė plačiai remia lietuvių tautinės gyvybės išlaikymo pastangas.

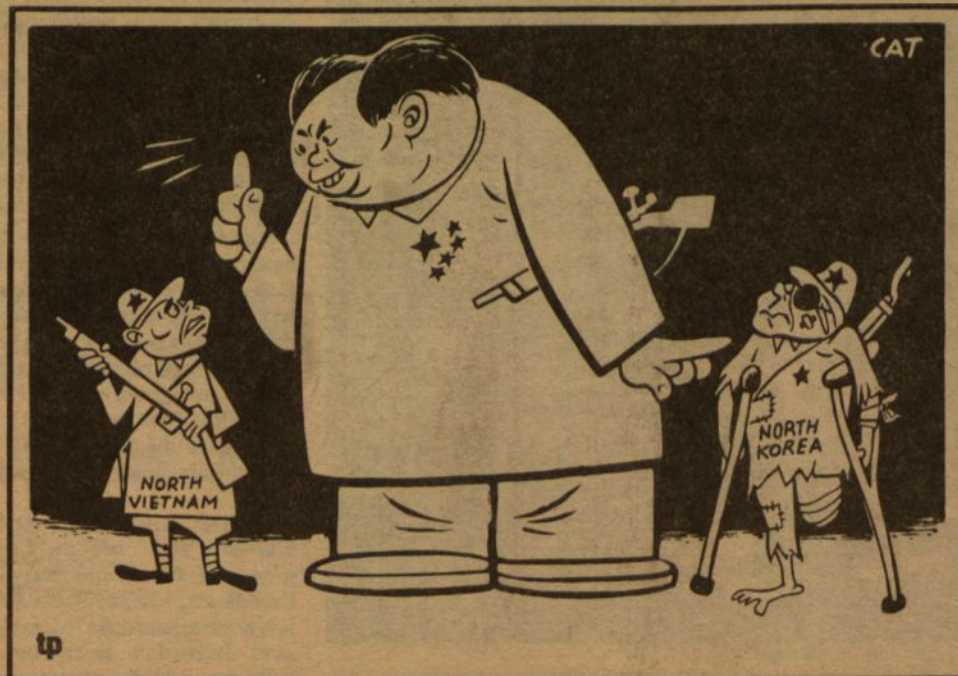
Vietoj įprastinių daugybės kitų prominentų kalbų, kaip maloni staigmena, tarsi gavus pavarario vėjo pūstelėjimas, buvo sekančias lietuviškojo jaunimo žodis. Varžybiniu būdu pa-

gos kalbėtis su užsienio reikalų min. dr. M. A. Zavala Urtiz ir pritarti diplomatinį santykių atnaujinimui.

— Kaip dekretu buvo panaikinta, taip dekretu galima atstatyti, — pareiškė Argentinos viceprezidentas dr. Carlos H. Perette.

Viceprezidentui įteikta ispanų kalba knyga "Litua-nia entre fuego cruzado" (Lietuva kryžminėje ugnyje).

(b)

Ma o : — Gali drąsiai pulti. Aš tau padėsiu, kaip ir jam...!

(Nukelta į 2 psl.)

Kas nauja Pasaulyje

• V. D. Tolišius — The New York Times ir WEDV radijo stoties bendradarbis, buvo vienu iš 23 žurnalistų, gavęs atžymėjimo ženklą iš Pavergtų Tautų Ansamblių. Ženklas skiriamas spaudos, radijo ir televizijos atstovams bei universitetų mokslinio personalo nariams už straipsnius ir pranešimus, svarstant Rytų Europos problemas.

Atžymėjimo ženklai iškilmingai buvo įteikti Užsienio spaudos klube, New Yorke, vasario 25 d.

• "Latvių Rapsodija", pagal latvių liaudies dainų melodijas simfoniam orkestrui aranžavo kompozitorius ir dirigentas T. Fetleris, Santa Barbaros, Calif., universiteto muzikos profesorius. "Latvių Rapsodija" buvo įtraukta į Colorado Springs simfoninio orkestro programą, kuri bus išpildyta kovo 11 d. Koncertas bus įgrotas tuo pat metu ir į juostą pertransliavimui per radijo stotis.

• A. Gromyko atsiprašo ir — protestuoja. Antrą kartą Maskvoje užpuolus ir apniokojus JAV ambasadą, ambasadorius Foy D. Kohler įteikė griežtą notą, apkaltinant Sov. S-gos vyriausybę nesuteikus reikiamos apsaugos. Užs. reik. ministeris A. Gromyko atsiprašė, pažadėjo padengti nuostolius ir ateityje suteikti didesnę policijos apsaugą.

Kovo 4 d. tas pats A. Gromyko įteikė notą, griežtai protestuojant prieš JAV karinius žygius, bombarduojant Š. Vietnamą. Tai buvusi "iš anksto suplanuota agresija", tačiau JAV labai apsirinkančios, jei manančios tuo ką nors išgazit. Amb. F. Kohler čia pat atmetė Sov. S-gos kaltinimus, purodant tikrojo agresoriaus adresą.

Vokiečių artileristai nuo kalvos, iš kurios caras sekdamas kariuomenės manevrus, galėjo per žitronus stebėti Leningrade vykstantį judėjimą.

RYTŲ FRONTE

(21)

Vokiečiai prie Leningrado...

Sovietų maršalo Tuchačevskio ir kitų aukštųjų karininkų likvidavimo pasekmes Kremlius pajuto tik po dviejų metų 1939-40 m. žiemą.

Trims mėnesiams praslinkus po Hitlerio agresijos prieš Lenkiją, Stalinas irgi norėjo įvykdyti "baudžiamąją ekspediciją" prieš savo kaimynę Suomiją. Sovietai pareikalavo perleisti jiems Hango pusiasalį Suomijos įlankoje, kad užsitikrinti Leningrado ir Krondštato saugumą. Suomų vyriausybė atsisakė tai padaryti. Tada Maskva paskelbė

būk suomių artilerija apšaudžiusi Sovietijos pasienio kaimelį Mainilą.

Suomiai suprato, kur pučia vėjas ir pasitvėrė praveisti bendrą tarymą. Bet Stalinas atsakė puolimu sausumoj, jūroje ir ore. Prasidėjo garsusis suomių-rusų karas, kuris vyko visai kitaip negu Stalinas ir jo kariniai patarėjai galvojo. Raudonasis diktatorius į vaizdavo kaip žaibo karą, o gavo ilgą, sunkų ir kruviną karą, su negarbingais pralaimėjimais raudonajai armijai. Šie pralaimėjimai vėliau turėjo įtakos ir į to-

limesnę istorijos eigą.

Dažnai sakoma, kad Stalinas šį karą vedė su silpnais ir blogai apginkluotais daliniais, turėdamas tikslą apgauti Hitlerį. Toks aiškinimas yra klaidingas.

Sovietai Suomiją puolė keturiomis armijomis. Prieš 700,000 sovietų karių buvo 200,000 suomių karių. Ir nežinot, to, rusai buvo sumušti. Jų armijos taktika ir strategija buvo bloga, kovingumas apgailėtinas. Didysis valymas karių eilėse labai atsiliepė į armijos pajėgumą.

Aišku, suomiai negalėjo visam laikui sulaukyti milžinišką sovietų armiją. 1940 vasario 11 d. maršalas Timošenko davė įsakymą dideliu ofensyvai. 20 km. fronte jis išstatė 13 divizijų, kurios puolė suomių gynybos linijas. 140,000 karių 20 km. fronte, arba 7 kariai kiekvienametre, šalia to dar tankai, artilerija ir minosvaidžiai. Tokiu būdu Stalinas laimėjo karą ir gavo tai, ko norėjo. Bet jis neišdrįso Suomijoje pastatyti komunistinę vyriausybę. Vienas sovietų generolas yra pasakęs: "Mes buvome laimingi išsikrapšėti iš tos privirtos košės. Mes užėmėme užtenkamai žemės, kad turėtume kur palaidoti savo žuvusius karinius..."

Šita sovietų armijos katastrofa Suomijoje buvo gera pamoka Stalinui. Jis tuoj griebėsi atitaisyti kaip galima greičiau padarytas klaidas. Hitleris po Suomijos karo tik dar labiau sustiprino savo norą kariauti su Rusija. Jo nuomone tai bus tik paprastas pasivaikščiojimas. Tokiu būdu vokiečių agresija prieš Rusiją yra Tuchačevskio nužudymo pavėluota pasekmė.

Bet vokiečių agresija privertė Staliną padaryti žingsnį atgal ir grąžinti armiją į pirmąją pamišę K. R.

Rytojaus dieną vokiečių spauda gražiai, su fotografijomis, aprašė šventę ir plačiai paskleidė kalbėtojų mintis.

Vasario 16 gimnazijos mokiniai šoka Maltiną nepriklausomybės šventės minėjime Heidelberge. Prieky Aldona Janulytė ir Antanas Juodzevičius.

VOKIEČIAI IR RYTŲ EUROPA (3)

P. GUDELIS

(Pradžią 26 nr.)

"Moderniais laikais tautos išnaikinimą vadiname genocidu. Mūsų požiūriu moraliskai ir praktiskai yra vistiek, ar tas vyksta "vakarietišką pavidimu", ar komunistų pasaulinės revoliucijos tikslais. Mūsų yra miręs, vistiek kieno pavidimu. Bet kiekviena tauta, mūsų manymu, turi teisę gyventi, ar ji krikščioniška, ar nekrikščioniška yra arba yra buvusi. Tas pats su priespaula. Priespaula lieka priespaula, ir jokie atnešti kultūriniai lobiai mūsų nuomone, nepateisina priespaudos". (53)

"Taigi, suprantama, kad baltų tautos mato kryžiuočių ordiną ir kryžiaus karus visai kitoje šviesoje, nei kad juos pateisindami vokiečiai nušviečia savo istorijoje. Ši pažintra puoselėjama ligi šiol ir atsisipindi visuose vokiečių istorijos vadovėliuose. Šis reikalas temdo baltų pažintra į vokiečius. Tokioje vokiečių laiky-senose baltai žiūri visišką kryžiuočių agresijos pateisinimą ir jai pritarimą". (54)

Pasibaigus kryžiaus karams, lietuvų tauta pametė vokiečius iš akių. Atskira išsivystymo raida pergyveno Prūsijos rytų dalyje gyvenanti lietuvų grupė, kuri naujaisiais laikais perkentėjo ma-

dėtį. Po mūsų prie Maskvos sovietų armija buvo "atnaujinta" karininkais, paleistais iš koncentracijos stovyklų, kur Stalinas buvo juos nusiuntęs per didį valymą. Frontas jiems davė progą "reabilituotis". Ir jei jie kovėsi kaip milžinai, tai tik norėdami įrodyti, kad nebuvo savo tėvynės išdavikai, bet verti patrioto Tuchačevskio kariai.

Kada šitos žinios pasiekė von Kluge štabą, vienas karininkų pasakė: -- Pona, tai pats velionis Tuchačevskis vadovauja Maskvos gynymai.

Kai šiaurės armijų grupė, vadovaujama maršalo von Leeb, birželio 22 d. perėjo sieną tarp Suvalkų ir Klaipėdos, jos pagrindinis tikslas buvo Leningradas. Užėmus Pabaltijo kraštus ir sunaikinus ten visas sovietų jėgas, vokiečių laukė svarbiausias uždavins -- paėmti Leningradą, kuris nors ir nebuvo Sovietijos sostinė, bet skaltis svarbiausiu miestu. Ten buvo svarbiausieji rusų ginklavinimo fabrikai, laivų statybos įmonės ir raudonojo laivyno Baltijos jūros bazė. Leningrado netekimas rusams reikėtų didelį smūgį.

Bet tragedija, kurią pergyveno centrinę armijų grupę po Smolensko paėmimo, pasikartojė ir šiaurėje prie Leningrado vartų. Hitlerio vyriausias štabas tris savaites sulaukė Hoepnerio tankus prie Lugos, neleidamas veržtis pirmyn. Kodėl nebuvo leista pasinaudoti puikia proga? Hitleris ir jo štabo karininkai laikėsi savo idėjos. Leningradą reikia paėmti apeinant iš pietryčių, kad sovietų divizijos, bandančios pabėgti iš Pabaltijo būtų suimtos milžiniškai "maišai".

Leningrade, kurį gynė politinis komisaras Ždanovas ir maršalas Vorosilovas, jau buvo galvojama apie evakuaciją. Gen. Sacharovas, paskirtas miesto centro gynybos vadu, surinko dešimt brigadų po 10,000 vyrų ir 300,000 Leningrado darbininkų sudarė 20 milicijos divizijų. Jie tęsė darbą fabrikuose kartu bėdami kariais. Gi moterys ir vaikai dirbo prie šilvintinio darbo, kurių pirmoji linija buvo per 40 km. nuo miesto.

Rugsėjo 10 rytą vokiečiai jau buvo prie paskutiniojo gynybos žiedo. Čia reikėjo kovoti pėdą po pėdos. Pagaliau žvalgas iš pirmųjų dalinių pačiame kovos įkarštyje telefonu pranešė į štabą: "Aš matau Leningradą ir jūrą!" Paskutinioji fortifikacija, kalva, iš kurios caras mėgdavo stebėti savo armijos manevrus, buvo paaimta.

Iš šios kalvos dabar galima žitronais sekti judėjimą Leningrade. Iš čia galima matyti ir Krondštata, kur stovėjo milžiniškas sovietų kreiseris "Marat", su savo didžiosiomis patrankom neprileidęs vokiečių šiaurėje prie kranto.

(Bus daugiau)

sinį suvokietinimą. Net vietovardžiai buvo panaikinti, pvz., aps. miestas "Pillakallen" buvo pavadintas "Schlossberg" ir panašiai pasielgta su daugeliu kitų vietovardžių". (55)

Atvalzdavęs vokiečių įtaką Latvijoje ir Estijoje caristinės Rusijos laikais, Dr. J. Bračs pereina prie I Pas. karo, kada 1915 m. vokiečiai užėmė Lietuvą ir Latviją iki Dauguvos. "Tuoju paašikėjo, kad Vokietija ateina ne kaip draugas ir rusų pavergtų tautų išvaduojujas. Kaizerinės Vokietijos ir vokiečių bajorijos vadų tikslai Pabaltijo provincijose visiškai sutapo. Buvo išdirbinjami planai dėl latvių iškraustymo ir Kurliandijos ir jos kolonizavimo vokiečiais". (57) "Tuo būdu Vokietija identifikavosi su vokiečių grupe Pabaltijy ne per apsirikimą. Kaizerinė Vokietija siekė tų pačių tikslų, kaip ir Pabaltijo vokiečių vyraujančio luomo dalis, kuri troško "vokiškos dirvos" (Kulturboden) aneksijos". (58)

O kas vyko pirmajam pasauliniui karui pasibaigus? "Atsikurusios Pabaltijo valstybės turėjo savo nepriklausomybę ginti ne tik nuo komunistinės Rusijos, bet ir nuo respublikinės Vokietijos. Vokiečių kariuomenės vyr. vadas generolas von der Goltz Latvijoje turėjo tolimus siekius: kildė Latvijos kariuomenės organizavimą, svaėjo apie monarchiją atstatymą Rusijoje ir Vokietijoje. Nors vokiečių kariuomenė padėjo atlaikyti ir atstumti raudonąją armiją, tačiau po to atsiskakė klausyti Vokietijos vyriausybės ir išvarto į pusiau rusišką, pusiau vokišką monarchistų kariuomenę ir puolė Rygą. Pavojui buvo atsispirta tik dėka didelių įkvėpimų praveistam latvių, estų ir lietuvių priešpuliui. Pirmas Weimaro respublikos civilis atstovas Latvijoje nieku nebuvo geresnis... Todėl pradžioje pabaltiečiai nematė jokio skirtumo tarp kaizerinės ir respublikinės Vokietijos, ypač kai Hinderburgas tapo respublikos prezidentu". (58)

"Kiek kitokia situacija buvo Lietuvoje. Vokiečių grupė istorinėje Lietuvos valstybės dalyje buvo nežymi... Vokiečiai buvo tirščiau apsigyvenę šiaurės Lietuvos pakraštyje -- Klaipėdos krašte, kuris skyrėsi nuo visos Lietuvos savo tikyba ir istorija. Versalio sutartimi Klaipėdos kraštas buvo atskirtas nuo Vokietijos ir perimtas aliantų žinion... Aliantai perleido Klaipėdos kraštą Lietuvai. Weimaro respublika šį atsiskyrimą 1928 m. sutartimi pripažino. Klaipėdos krašto vokiečiai suatskyrimu nuo Vokietijos nenorėjo apsisprasti ir suliepsnojo smarkios tautinės grumtynės, kurias vėliau vairavo ir stipriai rėmė Hitleris. Antro pasaulinio karo išvakarėse Hitleris privertė Lietuvą perleisti Klaipėdos kraštą Vokietijai (1939 m. kovo 22 d. "Berlyno diktatas"). Perleidimo sutarties 4-me punkte randame sekančią sąlygą: "Kad patvirtinus savo pasiryžimą palaikyti tarp Vokietijos ir Lietuvos draugiškus santykius, abi šalys įsipareigoja nepavartoti viena prieš kitą jėgos ir neparemti prieš vieną iš susitariančių pusių trečiosios šalies nukreiptą smurtą".

O už pusmečio, 1939 m. rugsėjo 28 d. sudarytos vokiečių - sovietų sienų ir draugiškumo sutarties slaptame protokole buvo įrašytas sekantis samokslas: "Kaip tik TSSR vyriausybė imsis ypatingų priemonių savo interesams Lietuvoje apsaugoti, dabartinė Vokietijos - Lietuvos siena bus ištaisyta taip, kad Lietuvos dalis, kuri guli į pietvakarių nuo pridėdamame žemėlapyje praveistos linijos, atitektų Vokietijai".

Čia buvo kalbama apie Suvalkus, Lietuvos dalį tarp vokiečių lietuvių sienos ir Nemuno. Sovietai užėmė visą Lietuvą. Vokietijai už Suvalkų praradimą buvo atlyginta pinigais."

Išdėsčius Hitlerio okupacinės valdžios elgesį ir politiką Lietuvoje 2 Pas. karo metu, autorius pereina į dabartinės vyriausybės ir vokiškųjų organizacijų santykius su Rytų Europos problemomis. Girdi, Vak. Vokietijos vyriausybė, kaip ir kitos Vakarų vyriausybės, nepripažįsta Pabaltijo aneksijos. Tačiau vokiečių visuomenė nekrepia į tą formalią faktą jokio dėmesio. Mes ne-

rasime nei vieno vokiško žemėlapyje, nei vieno vokiečių geografinio atlaso, nei vieno žodyno ir nei vieno geografinio vadovėlio, kuriuose Pabaltijo valstybės nebūtų priskiriamos Sov. Sąjungai... Teisėtų sienų, tautų apsisprendimo, prievartos būdu įvykdytų pakeitimų atitaisymo pagrindiniai dėsniai galioja tik vokiečiams. Tuo būdu vokiečių kartografijoje randame lyg jų idealą. Vokietija 1937 m. sienose, bet Lenkija taip sumažinta, lyg ji niekad nebūtų buvusi ir dabar jos nėra.

Vokietijos kartografijos veikalai, dėl jų aukštos kokybės, plinta po pasaulį ir atlieka milžinišką propagandą prieš Vokietiją: -- Teisingumas tik mums, o ne kitiems" (68)

Toliau referentas pripažįsta, kad federalinė ir kraštų vyriausybės duosniai remia pabaltiečių organizacijų tautinius ir kultūros išlaikymo reikalus. Vokiečiai pabaltiečiams yra draugiški. "Tačiau tai vyksta socialinėje ir žmoniškumo plotmėje, bet politiškai vokiečių vyriausybė Pabaltijo valstybių neužstoja, kaip kad JAV, Kanada ir kitos Vakarų vyriausybės dažnai ir griežtai daro. Vokiečiai lyg ir neįstengia pakeisti savo nusistatymo rytų kaimynų atžvilgiu ne kaip kryžiaus karų arba pirmojo ir antrojo pasaulinių karų okupantai, bet kaip tauta bendroje laisvoje Europoje. Suprantama visa tai negali per vieną dieną pasikeisti, bet su kantrybe turėtų būti siekiama". (68)

Referentas pabrėžia, kad Klaipėdos krašto vokiečiai nekludomi veikla priešinga kryptimi ir veda nepaliaujamą agitaciją prieš Lietuvą. Kadangi "Berlyno diktato" sąlygas pats Hitleris užpusmečio sulaužė, tai lietuvių manymu, ta sutartis, pagal tautinę teisę, nebūtinai jokios galios. "Tačiau Klaipėdos krašto vokiečiai laikosi tos nuomonės, kad Klaipėdos perleidimo sutartis ligi šiol tebegalioja ir kad teisėta siena tarp Vokietijos ir Lietuvos yra ne 1937, bet 1939 m. siena, o apie slaptą 1939 m. rugsėjo mėn. sutartį jie tyli. Klaipėdos krašto vokiečiai išvystė taip stiprią propagandą už savo pažintos teisingumą, kad visuose vokiečių žemėlapiuose yra pažymėta 1939 m. siena, nors tuo prieštaraujama Vak. Vokietijos vyriausybės ir jos sąjungininkų nusistatymui, ir visai neatšizvelgiama į tai, kad Klaipėdos kraštas praktiškai priklausė Lietuvai ir yra lietuvių apgyventas. Ta propaganda pasiekė didžiausios savo jėgos pasiflymą vokiečių belaisvių Rusijoje iškeisti į Vak. Vokietijoje gyvenančius pabėgėlius užsieniečius. (1956 m. rugsėjo 20 d. Memeler Dampfboot). Todėl nestebėtina, kad praraja tebėra. Iš tolo sunku žitrinti skirtumą tarp vokiečių tautos ir jos atskirų sluoksnių laikysenos". (68)

Labai reikšminga dr. J. Bračo pažintra į "Arbeitskreis fuer Ostfragen" einamą kelią, kad priartėjus prie rytų kaimynų. Jis pripažįsta, kad kol komunistinės vyriausybės kildu santykiuoti su rytų tautomis, reikia tartis su jų išelvisios atstovais. Todėl referentas plačiau pasakoja apie gausias lietuvių ir latvių kolonijas ir jų veiklą JAV ir siūlo tartis su jų centrals. "Ten yra susikūrę visus kontinentus apimančios organizacijos. Vadinamieji rytų emigrantai nėra susiskaldę ir nekovoja tarpusavy, kaip paprastai vokiečių galvojama. Jų viršūnės sudaro Europos pavergtų tautų asamblėją, lyg ir Jungtinių Tautų priešiną polių.

Prieš Jungtinių Tautų rūmus New Yorke plėvesuoja vėliavos tų valstybių, kurios ten atstovauja. Priešingoje gatvės pusėje plėvesuoja ant pusiau stiebo nuleistos pavergtųjų tautų vėliavos" (650 "Tiltas tarp Vokietijos ir Rytų Europos veda per Atlantą, tikriaus pasakius, turėtų vesti. Betgi šiuo atžvilgiu Atlantas yra politiniai tiek pat gilus ir platus, kaip ir geografiniai. Kaip vidutinės kategorijos pabaltiečių politikas galvojau apie galimumus ir bandžiau šį tiltą nutiesti. Nelaikau savęs lygiu partneriu rimtame pasitarime su vokiečiais. Vokiečių politiniuose pasitarimuose rytų politikos klausimais tikrais partneriais gali būti tik pavergtųjų tautų atstovai Amerikoje. Deja, jie tebeturi iš seno paveldėtą pažintra į Vokietiją, visai kitokią, negu manoji, kuri sąlytyje su moderniąja federaline respublika yra pasikeitusi.

(Bus daugiau)

DIRVA

The Lithuanian Newspaper
Established 1915

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103.
Telephone: 431-6344.

Second-Class Postage paid at Cleveland, Ohio.

Published every Mon., Wed., and Fri. except in case of
Holidays by American Lithuanian Press Radio Ass'n
VILTIS, Inc. (Non-profit).

Subscription per year \$11.00. Single copy 10 cents.

Editor-in-chief Jonas Čiuberkis.

Prenumerata metams \$11.00, pusei metų \$6.00. Dirva išeina:
pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais,
išskyrus šventes.

Redaguoja:

Jonas Čiuberkis ir Vytautas Gedgaudas

Redakcinė kolegija: P. Bastys, E. Čekienė, A. Laikūnas,
R. Mieželis, V. Rastenis ir St. Santvaras.

Išlaikykim lietuvybę ateities kartose

Kitoks įvyko Vasario 16 minėjimas Montrealyje. Visą programą atliko jaunimas (globojant B. Pukelevičiūtei ir Z. Lapinui), kalbą pasakė Kanadoje mokslus baigęs jaunas inžinierius Algis Kličius. Prezidiumui pirmininkavęs K. Andrašius minėjimo pabaigoje pareiškė, kad "per 25 metus Lietuvos okupantui mūsų laisvės troškimo nepavyko palaužti, o ši vakarą parodė, kad jaunoji karta myli Lietuvą, siekia jai laisvės ir, jeigu mes leidžiame, pavaduoja mus. Jie gal kiek kitaip įsivaizduoja Lietuvos laisvinimo būdus, bet mums teks prie jų prisitaikinti".

Jaunimo programoje reikšėsi Dr. Ilona Gražytė, G. Čapkauskienė, Dainos, Šokio ir žodžių pyne atliko Dr. J. Basanavičius Skautų Vyčių globojama tautinių šokių grupė, vadov. E. Mikalajūnaitė, Dainavos: D. Barteškaite, E. Mikalajūnaitė, D. Sibitytė; deklamavo -- R. Barteškaite, R. Kudžimaitė, R. Navikėnas.

Būdingų jaunajai kartai minčių pabėrė savo kalboje inž. A. Kličius. Jo kalba klausytojuose paliko be galo gili įspūdį ir sukėlė visą eilę vertybės persvarstymo problemų. Su tomis mintimis, bent jų ištraukomis, norime supažindinti ir Dirvos skaitytojus.

Vasario 16 diena atnaujiną mūsų tėvynės ir tautos gyvenimą. Tai diena, kuri po daugelio vergijos metų, atidarė mūsų kraštui vartus į laisvę. Tai diena, kuri mums suteikė teisę laisvai kalbėti savo tėvų kalba, laisvai skaityti gimtojo krašto žodį, laisvai išpažinti savo tikėjimą, laisvai gyventi savoje žemėje. Nuo tos dienos lietuvių prakilę savojė žemėje ir dėl savos žemės. Nuo tos dienos pasijutome, kad esame tos žemės dalimi, o ta žemė taip pat yra ir mūsų dalis.

Vyresniajai karta tas kraštas dar yra labai gyvas. Jis primena jaunystę, primena gyvenimą; jis yra mylimas ir savas. Ten paliko artimi draugai, o ne vienam motina, žmona ar vaikai.

Sielvarto ir tėvynės ilgesio lydimi, norėtumėt atkurti dalį paliktos savosios žemės. Steigiate organizacijas, draugijas, partijas, vystote lietuvišką visuomeninę veiklą. Stengiatės sukurti kaimelių savo gimtojo krašto ir tuo pačiu sugrąžinti praėjusį gyvenimą.

Jaunoji generacija apie tą kraštą girdėjo iš vyresniųjų. O čia mato ne pirklių šiaudinius stogus, o žvaigždes siekiančius dangoraižius; ne nusodintus geltonų javų laukus, o aprūkusius fabrių kaminus; ne suvargusius rūpintojėlius prie vieškelio, o mašinomis nusėtas autostradas. Užtat yra sunku pažinti, gerbti ir mylėti tą kraštą. Jaunimui žodis "tėvynė" turi daug mažesnę prasmę negu tiems, kurie ten dalį savo gyvenimo praleido.

Šiandieną mes visi gyvename naujame pasaulyje. Jis vystosi ir keičiasi. Keičiasi greičiau, negu mes galime suprasti. Žmogus keičia gyvenimą, o gyvenimas keičia žmogų. Deja, dauguma mūsų keistis nenorime. Privalome pažvelgti į gyvenimą aplink save, susipažinti su tikrove, kuri daugeliui gal skauda.

Kanada nereikalauja, kad mes atsiskaitytumėm savo tautybės, savo papročius, savo kalbos. Tai yra kiekvieno žmogaus įgimta

laisvė ir privilegija. Bet šis kraštas ir ypač mūsų pačių ateities gyvenimas reikalauja, kad naudodamiesi savo laisve, neliktumėm užsidarę, bet kad būtumėm dalis visuomenės, su kuria gyvename. Mes ir savo paliklai tėvynei padėsime daugiau būdami gerais šio krašto gyventojais, negu kad užsidariusiais ir tik praeitimi gyvenančiais lietuviais. Mes turime labiau įsijungti į Kanados visuomeninį ir politinį gyvenimą. Mes turime siekti aukštesnių kultūrinių ir mokslinių laimėjimų. Mes turime reikštis svetimausiųjų tarpe, tuo propaguojant mūsų tautos išlaisvinimą. Mes turime labiau susipažinti su žmonėmis, su kuriais gyvename. Tuomet mes būsimė pajėgesni tęsti kovą dėl mūsų tėvynės išlaisvinimo. Mesturėsime savo pajėgius draugus, kurie mums padės tą kovą vykdyti. Nustokime galvoje, kad vienai vieni atkovosime savo tautos laisvę.

Savo gražių pavyzdžių, tarpusavio sugyvenimu ir vienybe išlaikysime lietuvišką kilmę ne tik savo, bet ir ateities kartose. Kodėl mums dar turi būti svarbi žemė, kurią apleidom prieš daugelį metų? Kodėl mums priklauso lietuviškai bendruomenei? Kodėl mums kalbėti lietuviškai? Šie klausimai yra gana opūs jaunosios kartos tarpe.

Miela sese ir broli! Mes gimėme lietuviais, mes ir liksimė lietuviais. Tai yra faktas, kurio nei mes patys nei niekas kitas negalime paneigti ar pakeisti. Tokia yra pasaulinė santvarka. Kaip tamsios rasės žmogus negali pasidaryti baltuoju, taip vienos tautybės žmogus negali pasikeisti į kitą tautybę. Mes tik galime išsižadėti savo tautybės, mes galime tapti artistais ir vaidinti mums neskirtas roles, bet mes negalime išsigimti iš tautybės.

Be to, mes turime dvigubą pareigą išlikti lietuviais; mūsų pirmoji pareiga yra kraštui, iš kurio esame kilę -- Lietuvai, o antroji pareiga yra kraštui kuriam gyvename -- Kanadai.

Pirmoji pareiga yra prigimtinė. Kaip vaikai paveldi savo tėvų būdą, taip mes paveldėjom savo krašto savybes. Iš ten mes įgavome turimą charakterį, kalbą, papročius, kultūrą ir tt. Tas kraštas įamžino mums savo garbingą praeitį. Iš jo mes įgavome savo gyvenimą ir savo gyvenimą jam turime pašventi.

Šiandieną mūsų protėvių žemės dvasia reikalauja, kad mes ir būsimos kartos išlikumėm to krašto vaikais. Tai yra mūsų šventa pareiga. Ar ne dėl to mūsų karžygių, partizanų ir savanorių -- kūrėjų aukojai savo kraują ant laisvės aukuro. Mūsų tėvynėje likusių ir dabar dar vergijos jungą nešančių brolių ir sesių akys yra nukreiptos į mus. Neapvilksime jų.

Mūsų antroji pareiga išlikti lietuviais yra kraštui, kuris mus priėmė kaip benamius ir leido mums įsikurti ir atnaujinti mūsų begriūnantį gyvenimą. Tai kraštas sudarytas iš įvairių tautybių su skirtingomis kalbomis, skirtingais papročiais. Čia visi esame lygūs. Gyvendami lietuviškoje aplinkumoje, turime įnešti į šio krašto gyvenimą savo tautines savybes, tuo praturtindami šio krašto kultūrą.

Jeigu vos spėjė įsikurti nutausėtume, neprisidėtumėm prie šio krašto kultūrinio praturtinimo ar

pagerinimo. Gerai Kanados lietuviais galėsime būti, jeigu išlaikysime savyje lietuvišką dvasią. Tą dvasią išlaikysime jeigu nustosime gyvenę vien praeitimi, nustosime kaltinę vienas kitą nereikšmingomis praeities klaidomis, nustosime gyvenę partinėse nesantaikose, bet remsime kultūrinius vienetus ir jų darbus, remsime lietuvišką spaudą, remsime jaunimą ir jų pastangas, ir ypač, jungsimės į vieningus darbus. Čius, Kanados lietuvių vienetus.

Turime savo tarpe žmonių, kurie daug darbo įdeda į visuomeninę veiklą. Mes tuos žmones gerbiame, bet ar jų darbai neša vaisius, ar jų darbai yra reikšmingi, ar jie įdeda savo jėgas ten, kur jos labiausiai šiaudieną yra reikalingos -- abejotina. Mes matome, kad mūsų dabartinė visuomeninė veikla nėra užtenkamai reikšminga. Mes turime ją pritaikyti dabartinėms sąlygoms. Mes turime pakeisti dabartinę partinę veiklą į ateities ugdymo veiklą. Mūsų visų pastangos turėtų būti dedamos į užtikrinimą ir išlaikymą lietuviškos ateities kartose. Mūsų visos tautinės veiklos pagrindinis tikslas turėtų būti skiepijimas meilės Lietuvai jaunosios kartos tarpe, nes toji generacija ir yra Lietuvos ateitis.

Mes dažnai girdime nusiskundimų, kad jaunoji karta nėra užtenkamai jautri lietuviškiems reikalams. Bet ar jūs, vyresniosios kartos atstovai, manote, kad pakankamai remiate jaunimo veiklą, kad duodate užtenkamai gerą pavyzdį jaunimui, kad suteikiate sąlygas jų veiklai, kad remiate moraliai tiek materialiai jaunimo organizacijas ir jų pastangas. Grūdai augti turi būti dirva ir sąlygos. Daug turime tautiečių, kurie nuolatos vaduoja tėvynę, bet mažai yra žmonių, kurie rūpinasi jos ateitimi. Jeigu tie asmenys pašvęstų dalelę savo laiko padėdami jaunimo veiklai, jeigu kiekvienas tėvas ir motina atliktų joms skirtą vaiko tautinio auklėjimo pareigą, lietuviškos ateities būtų užtikrinta.

Nenoriu kaltinti vientikvyresniąją kartą, nes ir jūs, jaunoji karta, galėtumėt būti dauguolessi lietuviškoje veikloje. Jūs galėtumėt daugiau įsijungti į lietuvišką kultūrinį gyvenimą. Jūs galėtumėt labiau propaguoti savo tėvų žemės vardą svetimausiųjų draugų tarpe. Jūs turėtumėt stengtis geriau suprasti ir įvertinti mūsų tautos nelaimę ir jos pasekmes.

Nekalbėjau apie mūsų šalies garbingą praeitį, apie mūsų karžygius, partizanus ir jų pastangas kovojant dėl laisvės. Tai yra istorija, kuri mums labai brangi, bet ji turi savo laiką ir vietą. Tos praeities jau nepajėgia uždegti nei mūsų, nei daugelio mūsų tautiečių, tolstančių nuo lietuviško kamieno. Šiandieną mes turime realiai žitvėti gyvenimą ir atvirai diskutuoti šių dienų problemas.

Šiandieną ir kiekvienais metais, minėdami Vasario 16 dienos įvykius, turime pasverti savo darbus ir nustatyti veiklos gaires. Vasario 16 diena tebūna lietuviškos veiklos apšvarstymo diena. Tą dieną mūsų broliai ir sesės, aukodami savo gyvybes, iškojo mūsų tautos laisvę. Gyvenkime, kad išlaikytumėm savyje laisvės troškimą gyvą tol, kol ateis antroji Vasario 16-oji. Tai nebus rytojis, ir nebus porytis. Turėkime kantrybės ir viltes. Bet ta diena ateis. Nes mes gyvename istorijos laikotarpyje, kur naujos tautos gimsta ir žuvusios valstybės atkuriamos. Mes gyvename arenoje, kur vyksta nuolatinės kovos dėl laisvės.

Buvęs Amerikos vicepreziden-

Michigano gubernatoriaus pavaduotojas William Millikan įteikia gub. Romney pasirašytą Vasario 16-tos šventės proklamaciją Detroito Lietuvių Organizacijų Centro pirmininkui Ralph J. Valatka. Iš kairės: kun. Bronius Dagilis ir Moterų Sąjungos Michigano direktorė Ona Valatkienė, iš dešinės: Lietuvių Studentų Sąjungos CV pirm. Algis Zapaackas, Moterų Sąjungos CV pirm. Elzbieta Paurazienė ir Michigano Atstovų Rūmų pirm. Joseph Kowalski (Kavaliauskas).

ŠALIŠKAS SENATORIUS IR NEŠALIŠKAS SENATORIUS

Vilius Bražėnas

Pastarosiomis dienomis ir savaitėmis įvykiai, kaip ir oras, buvo audringi ir nepastovūs.

Teisingumo Departmentas pradėjo spaudimą prieš JAV komunistų partiją. Grand Jury vėl apkaltino komunistų partiją, kaip svetimos valstybės agento neįregistravimą.

Komunistų ketveriukė suareštuota už pasikesinimą susprogdinti Laisvės Statulą, Laisvės Varpą Philadelphiaje ir Washingtono paminklą. Nežinot šių akis bandančių įvykių, TV ir spauda vis dar gąsdina Musolinį ir Hitlerių, lyg komunizmo pavojus visai nebūtų. Tai ypač ryškiai matosi, kai sąmoningai pradėti stebėti neproporcingai ir nesąžiningai rudojo ir raudonojo komunizmo traktavimą spaudoje.

Vasario 24 dieną JAV Kongreso Atstovų Rūmai pagaliau balsavo dėl pratesimo Priešamerikinės Veiklos Komiteto įgaliojimų. Už Komiteto veiklos tęsimą balsavo 332, prieš -- 58 atstovai. Atseit Komiteto veikla pratęsiamą, ir kaip atrodo, didžiulė dauguma. Tačiau 58 balsai prieš verčia susirūpinti, kai palygini su 20 balsų paduotų prieš Komitetą praeitais metais, ir vos 6 balsais prieš -- 1959 metais. Tai prikišamai rodo, jog komunistų spaudimas į Kongresą auga, ir ne taip jau pamažu. Reiškia, vos 20 atstovų drįso pasisakyti prieš Un-American Activities Komitetą pernai, o šiemet jau 58. Nejaugi balsuotojų budrumas sumažėjo pastarųjų rinkimų metu ir po jų?

Šių dienų pačiu opiausiu klausimu buvo ir tebėra Vietnamo karas. Finansiniai ir moraliniai subankrutavusi Jungtinių Tautų Organizacija dar vieną dieną ant savo vėliavos, kai jos Generalitatas Richard Nixon yra pasakęs: "Žitvėkime, kad mūsų jaunieji tikėtų laisvės idealais". Taip žitvėkime, kad mūsų jaunoji karta tikėtų mūsų tėvynės laisve. Tik tada bus žmonių, kurie dirbs ir aukosis dėl tos laisvės.

Sekretorius U Thant, vasario 23 d., labai šališkai ir netaktiškai prasiliško su pastabomis dėl Vietnamo. Pagal jį, visų blogybių Vietname priežastimi yra Amerikos pagalba nuo komunistų įsibrovimo besiginantiems. Pagrindinis ir svarbiausias klausimas būtų ne kaip užtikrinti P. Vietnamo laisvę, bet kaip Amerikai be didelių gėdos ir pažeminimo ištraukti kariuomenę, t.y. kapituuluoti, nepavadinant to tikruoju vardu. "Aš esu tikras", pridėjo U Thant, "jog didi Amerikos tauta, jeigu žinotų tikrus faktus, prieitų išvados, kad tolimesnis kraujo liejimas Vietname nereikalingas". Gal ir tiesa, kad mes nežinome visų faktų, tačiau iš U Thant patirti "faktai" mus tikrai į šunkėlius nuvestų. O kai kurie dar vis mano, ar bent tvirtina maną, jog J.T.O. Generalinis Sekretorius grūntynėse tarp komunizmo ir laisvės yra nešališkas... Tik prisiminkime Katangą ir Vengriją!

Kol komunistai Vietname mušė antikomunistus, mes, atrodo, neturėjome pacifistų. Taip, reiškia, ir turėjo būti... Bet dabar, kai Amerikos ir P. Vietnamo lakūnai užkūrė pirtį komunistams, tik pažitvėkite, kiek pacifistų -- taikos mylėtojų -- iš visokių plyšių išlindo! Ir nė vienas nepraso komunistus apleisti P. Vietnamą -- visi reikalauja Ameriką iš ten iš-eiti. Būtų galima juoktis, jeigu šurpas neimtų...

Iš teigiamybių pastarąją savaitę paminėtinas Senatoriaus Thomas J. Dodd dvim atvejais drąsus atsisojimas Senate apginti Amerikos garbę, laisvės principą ir tiesą. Pirmu atveju jis gynė Prezidento Johnsono tvirtesnę politiką Vietnamo, įspėdamas, jog mūsų pasidavimas tenai būtų pilnas JAV, kaip pasaulio galybės aptemimas.

Antru atveju sen. Dodd atsisotjo atsakyti į kairiųjų organizacijos ADA (Americans for Democratic Action) puolimus prieš Edgar J. Hoover ir FBI. Šiom dvim kalbom sen. Thomas J. Dodd dar kartą parodė, jog jis yra tikras liberalas, tai yra toks,

kurs yra nusistatęs ir prieš raudonąją tironiją, lygiai kaip prieš rudąją, ir jog jis yra ne tik Connecticut, ne tik JAV Senatorius, bet ir visų laisvę mylinčių ir už ją kovojančių pasaulio žmonių senatorius. Gi mums šia proga dar kartą reikia atsiminti, jog šiaudie nesvarbu, kuriai partijai žmogus priklauso, bet kurioje pusėje jis stovi kovoje už laisvę, jeigu jis iš viso STOI.

Kiek stovinčių už laisvę lietuvių mes turime išievi į joje, galėsime pamatyti šiais metais ir visai netrukus, kai privalsime sujungti visus lietuviškus frontus ir sukaupti visas lietuviškas tremties pajėgas veiksmingam protestui prieš 25 metus tebesitęsiančią Lietuvos okupaciją.

Kol Vasario 16 dienos minėjimų dainos ir kalbos nenuaidėjo taip toli, kad mūsų širdžių patriotinės stygos nebeatsilieps jų aidą, pradėkime ruošti Baisiojo Birželio minėjimui. Tokiam minėjimui, kokio net bolševikai iš mūsų nesitikėjo! Dabar laikas kiekvienam sugrįžti į tautos darbą, vietoje sėdėti ant ežios ralkas susidėjus.

Pagirtina, kad Lietuvių Bendruomenės Connecticut Apygarda tam pasiruošimus pradėjo jau sausio mėnesį, gi vasario mėn. 26 d. Apygardos valdybos posėdyje jau iš esmės priėmė specialios komisijos pateiktą planą didžiuliam Protesto Šakrydžiui Hartforde birželio mėn. 20 d. Šis sąskrydis bus tiek didis, kiek didis yra mūsų laisvės ryžtas. Ir nuo kiekvieno, šį kartą tikrai kiekvieno, priklausys, kiek šis protestas galės padėti Lietuvos ir Amerikos laisvės reikalui.

ATSIŪSTA PAMINĖTI

UPĖ Į RYTUS, UPĖ Į ŠIAURĘ, I ir II tomas. Kazio Almėno romanas 302 ir 325 psl. Kaina -- po 3 dol. tomas, išleido Lietuviškos Knygos Klubas, 4545 W. 63 St. Chicago, Illinois. Tai debiutinė jaunojo rašytojo knyga, kuria autorius prisistato, kaip su brendęs ir kūrybingai tems medžiagą apvaldęs rašytojas.

KNYGŲ LENTYNA -- 3 nr. (1964 m.) Spausdino VI. Vijeiklo spaustuve. K.L. 1964 metais su-registruota 142 liet. spausdiniai ir 41 iš lietuviškosios tematikos kitomis kalbomis. K.L. leidžia Kultūros Fonas. Redaguoja A. Ružancovas.

VIEŠĖDAMI CHICAGOJE PIRKITE NAUJOJE MODERNOJE

MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĖJE

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. Janušaitis ir J. Mažeika

ČIA GERIMUS PIRKSITE TIKRAI PIGIAI! TIK KELETAS PAVYZDŽIŲ

1. Imp. 5-Star FRENCH COGNAC	5th	5.75
2. HENRY McKENNA Kentucky Bourbon ..	5th	4.98
3. GLENMORE VODKA	5th	2.98
4. Imp. French NAPOLEON Brandy	5th	3.35

5. COINTREAU Liqueur and Brandy	5th	4.75
6. LIEBFRAUMLICH Imp. German Wine ..	5th	.98
7. BORDEAUX Imp. French Wine	5th	.98

Be to, didžiausias pasirinkimas importuotų maisto produktų iš viso pasaulio kraštų.

LIETUVYBĖ, KULTŪRA, RELIGIJA

POVILAS ŽIČKUS

Kam skauda, tas dejuoja ir skundžiasi. Jis nutyla tik tada, kai jau nebepajėgia ištarti žodžio.

Lietuvybės išlaikymo, lietuvių kultūros puoselėjimo ir religijos klausimai mūsų yra negyjanti ir nesenstanti žaizda, kurios kiekvienas neatsargus palietimas atneša vis daugiau kančios. Ir niekas negali stebėtis, kad mes sudejuojam, pasiskundžiam ir ieškom vaistų jos pagydimui.

Prieš savaitę kultūriniam subatvakary So. Bostone tą klausimą nagrinėjo jaunimas, o po savaitės kultūros klube Bostone tuo pačiu klausimu sielosios ir ieškojo išsprendimo Pranciškonų provinciolas tėvas Leonardas Andriekus. Jis kalbėjo:

Mūsų kultūrinės problemos kai kam gali atrodyti nusenę ir sudėvėtos, apie kurias neapsimoka ir kalbėti. Iš tikrųjų taip nėra. Buvo net du kultūriniai kongresai. Tačiau ir jie negalėjo išsemti problemų, nes jos yra tokios plačios ir gilios. Komunizmo naikinami mes ir mūsų tauta turi dramatišką ir kartu net komišką atspalvį. Mus ir mūsų tautą ištiko katastrofa, bet pasaulis mums nepadėjo. Mūsų dėjimas ir verksmas kitiems atrodo beprasmiškas, kaip verksmas prie Babilono.

Mūsų egzistencijos ir kultūros problema prasidėjo labai senai, prieš daug šimtų metų. Tą klausimą aštrino priešų žygiai per mūsų žemę, kovos, mūsų pačių susiskaldymas ir galiausiai komunizmas. Komunizmas palietė aštriais. Jis daugeliui atvėrė žaizdas sunykimo nedaliai svetimose šalyse.

M. K. Čiurlionis Jūros sonatoj vaizduoja milžinišką užliūžtančią bangą, po kuria matosi maži laiveliai. (Subatvakary rašyt. St. Santvaras minėjo kitą Čiurlionio paveikslą — Kalną). Vienas iš tų laivelų yra Lietuva, ant kurios jau tyška šaltas ledinis vanduo. Ar laivelis išsilaikys? Ar nebus užlietas ir sunaikintas tos baisios bangos? Mes išbėgom iš po tos bangos į nežinią. Tačiau Vakarų išugdytoji pabaisa komunizmas neša pavojų ne tik ten pasilikusiems, bet ir čia. Laively ir čia kai kieno iš mūsų susvyravo sąžinė. Nors laimėjom mūsų prieš bermontininkus, didžiauo mūsų knygnešiais ir savanorių dvasia, tačiau sąžinės su-

svyravimo momentu Lietuvos kariuomenės vadas be pasipriešinimo sutiko okupantus rusus. Tą susvyravimą atitaisė Lietuvos partizanai. Gi čia, Amerikoje, yra lietuvių sauleidis. Senieji kultūrininkai ir darbuotojai išeina ar ruošiasi išeiti į pensiją, o kas į jų vietą ateina? Seniau čia vykdavo didingi suvažiavimai, vaidinimai, kurėsi parapijos, mokyklos, augo spauda. O kaip yra dabar? Važiudami į šį kraštą mes dar tikėjom rasti aną gražią padėtį. Pasirodo, kad apsirikom — senieji seno, o čia gimęs jaunimas — buvo kitoks. Jų suvažiavimuose ir susibūrimuose jau dominavo anglų kalba. O mūsų atvažiavimas ar ką pakeitė? Atrodo, kad stovim ten, kur buvom prieš 20 metų. Žinoma, yra tremtinių įnašas, bet ne tokio, koks jis turėtų būti.

Mums visą laiką stovi klausimas: kaip išlaikyti lietuvių, tautinę kultūrą, spaudą?

Jau virš 700 metų Lietuva yra krikščioniška tauta. Religija vaidina didelį vaidmenį. Lietuviai per tą laiką paragavo visokio maisto. Tačiau šioje ideologinėje kovoje balansas krypta krikščionybės pusėn. Knygos "Dr. Živago" autorius žydas Pasternakas, toje knygoje įrodinėja Kristų ir evangeliją. Bet pas mus yra ir kiek kitaip galvojančių. Į pranciškonų laišką prašant paramos vienintelei lietuvių gimnazijai Amerikoje, lietuvis inteligentas atsakė, kad katalikybė ir komunizmas yra vienodai žalingi. O tikrumoje, krikščionybė, kaip Reimso katedra, šviečia ir kyla į viršų. Lietuvis negali būti aklas ir kurčias jos balsui.

O kokia gi krikščionybės ateitis Lietuvoj? Tamsi. Ten naikinamos bažnyčios, uždarytos kunigų seminarijos, o čia, Amerikoje, pas lietuvių trūksta pasauliui. Tuo tarpu amerikiečiai nesutalpina norinčių. Mums trūksta geros religinės literatūros. Mūsų jaunimą veikia aplinka. Šiandien Amerikoje nebekovojama prieš blogį, nemoralius filmus, literatūrą. Look žurnale buvęs aprašomas šis klausimas. Jaunimas sakas kad seksas yra laimėjimas, o meilė praradimas. Toliau tame pačiame straipsnyje sakoma, kad šių dienų šokiai esą kvailas, palaidas ir pamišęs elgesys.

Gyvename spaudos krizę. Spauda nepasiekia paklydėlių. Tik maža dalelė beskaito laikraščius, lietuvišką spaudą. Argi nebaisu, kad spauda verčiasi tik iš piknikų, ekskursijų ir visokių parengimų? Algimanto Mackaus žodžiais tariant: Rašytojas be skaitytojo, rašytojas be kalbos.

Mes ir mūsų jaunimas stovime tarp dviejų pasaulių. Tačiau mes neturime vieną garbinti, o kitą smerkti. Turime suvokti padėtį. Negalime numoti ranka nei į vieną, nei į kitą pusę. Kitaip būtų kaip javų vežamas vežimas, kuris jau pakrypus griuvimui į vieną pusę. Kad tas vežimas, būdamas tarp dviejų pasaulių, nepakryptų į vieną kurią pusę, reikia žinoti, ką iš kurios pusės priimti ir ką atmesti. Pirma, būtinas taikymas krikščioniškos pasaulėžiūros, o antra, savas ne priklausomybės matas. Bet ir čia reikia būti apdairiems, kad nereikėtų sakyti: Ateik, užsimokėk ir kentėk. Ir, žinoma, ką pa-

jėgia padaryti valstybė, to nepajėgs parapija ar organizacija. Mums knygos išleidimas brangus, o paklausą menka.

Pirmiausia reikia gelbėti jaunimą iš nepalankios aplinkos. Iš mažens kvėpti jam lietuvių ir savas bei kitas kultūrinės vertybes, rengti tautinius festivalius, šventes, pratinti prie lietuviškos knygos. Bet ir vėl. Pranciškonai pastatė gimnaziją lietuvių vaikams, o ji yra apytuštė ir kiekvienais metais duoda apie 15000 dolerių nuostolių. O ta gimnazija pastatyta geros valios senosios kartos ateivių lietuvių pinigais.

Visiems reikia nuoširdžiai suprasti lietuvių rašy-

toją. Juk knygos rašomos skaitytui.

— Kultūriniame bare dirbkime visi, — baigė lietuvių rūpesčius provinciolas Andriekus.

Taip atrodo sutrauktos tėvo Andriekaus mintys. O aš iš savęs galėčiau pridėti, kad į dieną skiriant lietuviškai spaudai tik po dvidešimt centų, per metus susidarytų virš 70 dolerių. Jeigu kiekvienas išleistų lietuviškam laikraščiui ir knygai po tiek pinigų, mūsų lietuviškas kultūrinis gyvenimas atsirasitų kitokio padėtyje. Jeigu lietuviška gimnazija neneštų nuostolių, o būtų užpildyta, lietuvių problema savime stovėtų kitokio padėtyje.

SOVIETAI DIDŽIUOJASI ŠNIPAIŠ

Vytautas Alseika

Praeitų metų pabaigoje sovietinio gyvenimo stebėtojai įžūrėjo be kitų, dar vieną naują -- Makvoje leidžiamuose žurnaluose ir net dienraščiuose skiriamas vis didesnis dėmesys kriminalinio ar špiūnažo turinio apsakymams, reportažams ir pan. Ši literatūros sritis seniau būdavo atmetama su panieka. Tam pradžia suteikė Richardas Sorge, sovietų žvalgybos specialistas Japonijoje. Atsirado ir daugiau pavyzdžių, kurie liudija, jog Maskvoje ir kituose miestuose tyrinėjami įvairūs archyvai, siekiama išskirti kai kuriuos politinės policijos pasiekimus, atrodo norima visuomenę pozityviau nušviesti įvairių buvusių tarnybų -- Čekos, GPU, NKVD ar MGB -- vaidmenį, kuris dabar teigiama, nevisuomet buvęs taip tamsus, niūrus, o priešingai, kai kada buvęs itin naudingas sovietinei visuomenei.

Maskvoje leidžiamas savaitraštis "Nedelia" paskutiniiais 1964 m. mėnesiais atskleidė vieno brito, Sidney George Reilly, dingimą 1925 m. Sovietų Sąjungoje kaip turėjusį sąlytį su priešrevoliucine "Trust" organizacija. Reilly pristatytas kaip vienas pavojingiausių šnipų bei teroristų.

Lev Nikulin minėtam savaitraštyje paskelbė "paslaptis" apie vieną asmenį, kuris dar tebėgyvena. Čia buvę naudotasi slaptais sovietų archyvais ir įvairių asmenų parodymais. "Nedellos" reportažų herojus - istorinė asmenybė -- buvęs monarchistų vadas Vasilij Šulgin. Civilinio karo metu jis buvo gen. Denikino šalininku, buvo įsteigęs kelius antikomunistinius laikraščius, bolševikams laimėjus buvo atsilankęs Kryme, pabėgo į užsienį, vėliau atsikūrė rusų emigrantų tarpe Paryžiuje. 1924 m. Šulginas vėl slaptai grįžo į Rusiją prižiūrėti minėtos "Trust" organizacijos veiklai.

Šulginas savo parašytoje knygoje "Trys sostinės" aprašo nuotakingą, rizikingą, 6 savaites trukusią kelią į Sovietijos gilumą. Vykdamas į Sovietiją jis turėjęs slapta pasą Jozifo Karlovičiaus vardu ir pirmiausiai patekęs į Kijevą. Kiti jo aplankyti miestai buvo Maskva ir Leningradas. Visur jis susitikęs "Trust" organizacijos žmones ir tik 40 metų prasilinkus, vienoje vasarvietėje ties Maskva paty-

ręs, kad jie visi buvę... GPU agentais. Paskutiniojo karo metu sovietų kariai jį užklupo Jugo slavijoje, jis pateko į kalėjimus, atliko bausmę ir dabar, Nikolino liudijimu, kaip pensininkas ramiai gyvenęs senoje tėvynėje -- Sovietų Rusijoje, Karais Izvestijose pasirodo Šulginas straipsniai.

Nikulinas pasakoja, kad Šulginas anuomet, 1925 m. buvo patekęs į aiškius slaptosios tarnybos -- GPU spąstus. Jis plačiai pasakoja apie rusų emigraciją Paryžiuje, jis net pareiškęs susižavėjęm Rusijoje pastebėtais reiškiniais. Mat, tuo metu buvo vadinamo NEP periodo pats žydėjimas ir jam padarė spūdį pagyvenusį iniciatyva privačiame ūkyje.

GPU ėmėsi režisūros ir vaidyba vykusį pilnu tempu. Maskvoje Šulginas buvęs pristatytas buvusiam jo politiniam draugui generolui Potapovui. Šis pasisakė esąs karinis "Trust" organizacijos vadovas ir... būsimasis rusų karo ministeris. Jis dar Šulginą tikinęs, kad perversmas Sovietijoje bręstas dideliais žingsniais. Sovietiniai režisieriai visą farsą dar papildę viena smulkmena: iš Lenkijos atvykęs tarlaimas ryšininkas, puikiai kalbąs lenkiškai, Jis net Šulginui pataręs jo kelią aprašyti knygoje.

1925 m. vasario m., kaip sėka iš dabar paskelbtų slaptybių sovietinių archyvų, Šulginas tariamieji draugai per sieną į slapta pristatę į Lenkiją. Vėliau jis paruoštos knygos "Trys sostinės" rankraštį persiuntė patikrinti "Trust" vyrams į Rusiją, o iš tikrųjų rankraštis atsidūrė GPU rankose. Jo kelią tuo metu emigracijos sluoksniuose buvo sukėlus didelių susidomėjimą. Jis buvo giriamas atlikęs drąsų žygį, tačiau buvo nuomonių, kad jis atidengęs Rusijoje slapta veiklos organizacijos paslaptis. Šulginas atsakė, kad visi jo sutikęji "draugai" buvę verti pasitikėjimo vyrai, jis negalėjęs tikėti, kad jie visi būtų GPU agentai.

Sovietiniame savaitraštyje Nikulinas toliau pasakoja, kad Šulginas paskelbtoji knyga išsklaidžius visus rusų emigrantų abejojimus, kurie buvo atsiradę Rusijoje be jokio pėdsako dingus aukščiausiai minėtam britui Reilly. "Trust" organizacija jau pasiro-

džiūsi kitokioje šviesoje. Nikulino pasakojimai, aiški, įdomūs, tik juose pasigendama paties Šulginu nuomonės apie jo visą kelią bei jos pasekmes. O su juo, kaip paaiškėjo, tas Nikulinas seniai buvo padaręs pasikalbėjimą.

Šulginu nuotykiai dabar laikomi vienais įdomiausių sovietų piliečių pasisakymų. Atrodo, kad su buvusio rusų monarchistų vado nuomone skaitomasi, nes, kaip vėliau paaiškėjo, jis jau vertinamas ir kaip autoritetingas įvykių žinovas. Taigi, Leningrade sukamas naujas istorinis filmas ir jo konsultantu pakviestas Šulginas.

PRANCŪZIJOJE

GUY KAVALLIAUSKAS naujai įsitraukė į Paryžiaus lietuvių tautinių šokių grupę ir aktyviai dalyvauja jos repeticijose.

B. MONSTAVIČIUTE -SORIANO sugrįžo muzikos studijoms į JAV-bes.

STUD. A. ČESNAITĖ atvyko iš JAV prancūzų k. studijoms į Paryžių.

DIDŽIULIS PASIRINKIMAS prekių ir kainų

LANGAI ir DURYS

Antrieji žieminiai langai ir durys iš STAINLESS STEEL (8 rūšių), ALUMINIJAUS, NYLONO STOPELIAI ir kiti įvairaus metalo ir stiklo gaminiai.

KOSTAS BUTKUS
Tel. LU 5-6291

Chicago

PELNYKITE DIVIDENTUS KETVIRČIAIS

VISOMS TAUPYMO SĄSKAITOMS

NEATIDELIOJANT ATIDARYKITE SĄSKAITĄ DABAR

4½% DIVIDENTAI IŠSIUNČIAMIS PAŠTU KETVIRČIAIS... INVESTMENT SĄSKAITOMS.

"SERVING YOU SINCE 1922"

Indėliai apdrausti iki \$10,000 federalinės valdžios įstaigos

ST. ANTHONY SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

1447 So. 49th Court, Cicero, Illinois 60650

Juozas F. Gribauskas, sekretorius

Chicago Phone: Area Code 312; 242-4395;

Suburban Phone: 656-6330.

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ —

TAIP PAT MAISTO PRODUKTAI

Licenzijuota lietuvių įmonės, registruota

U.S. Department of Justice

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

MARQUETTE GIFT PARCELS SERVICE

3212 So. Halsted St. Chicago, Ill. 60608

Telef. CA 5-1864

2439 ir 2608 W. 69 St. Chicago, Ill. 60629

Telef. WA 5-2737

DIDELIS IŠPARDAVIMAS medžiagų ir kitų prekių nepaprastai papigintomis kainomis. Angl. kostiumams medžiagos, kurių kaina buvo \$18.00 dabar tik \$14.00. 100% vilnonės kostiumams medžiagos buvo \$14.00, dabar \$10.50. Medžiagos 5 kostiumams tik \$22.50.

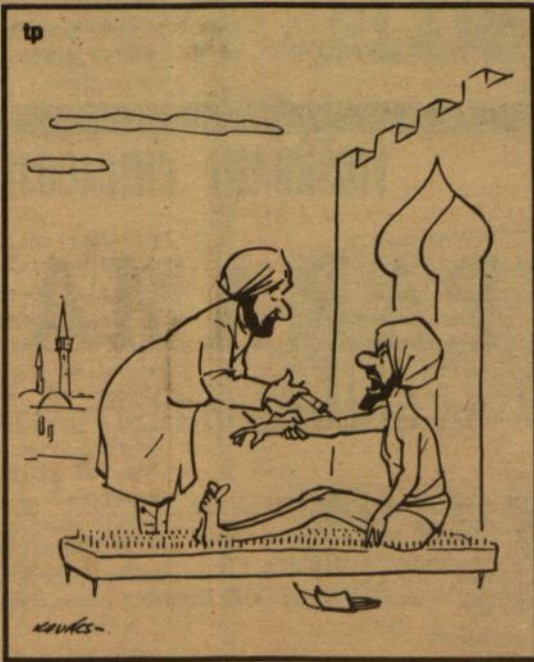
NAUJIENA: Suknelėms medžiagos — nylonas kartu su pamašalu.

Vedėjai E. ir V. ZUKAUSKAI

The big SERVICE

813 EAST 185TH STREET
6235 ST. CLAIR AVENUE
25000 EUCLID AVENUE
26000 LAKE SHORE BLVD.

ST. CLAIR SAVINGS

- Ai!...

PETKUS LAIDOJIMO ĮSTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO
2533 W. 71 St. Tel. GR 6-2345-6

CICERO ILLINOIS
1410 S. 50 Ave., Tel. TO 3-2108-9

TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS

CLEVELANDE IR APYLINKĖSE

CLEVELANDO PARENGIMŲ KALENDORIUS

KOVO 14 D. Putnamo senelių namų statybai remti Clevelando apylinkių remėjų seimas.

KOVO 21 D. Šv. Jurgio parapijoje vaidinimas "Užburta dėmelė". Rengia Pilėnų ir Neringos Tuntų Tėvų komitetai.

KOVO 28 D. 4 val. Šv. Jurgio liet. parapijos choro religinės muzikos koncertas liet. naujosios parapijos bažnyčioje.

BALANDŽIO 4 D. Aukuro ansamblio metinis koncertas.

BALANDŽIO 24 D. Vysk. M. Valančiaus lit. mokyklos metinis balius.

BALANDŽIO 25 D. Margučių ridinėjimas. Rengia Vysk. M. Valančiaus lit. mokykla.

GEGUŽĖS 2 D. Motinos dienos minėjimas. Rengia Vysk. M. Valančiaus lit. mokykla.

GEGUŽĖS 9 D. Čiurlionio ansamblio sukurto koncertas Clevelando Muzikos Instituto salėje.

GEGUŽĖS 15 D. Lietuvių salaziečių gimnazijai paremti vakaras.

GEGUŽĖS 30 D. Katalikų Moterų S-gos 35 metų sukakties proga banketas Naujosios Parapijos salėje.

GEGUŽĖS 22 D. Clevelando vyrų okteto koncertas - balius. Šv. Jurgio parapijos salėje. Rengia LSK Žaibas.

GEGUŽĖS 29, 30, 31 D. A.S.S. Filisterių Skautų S-gos suvažiavimas ir studijų dienos su programa Čiurlionio Ansamblio namuose.

BIRŽELIO 5 D. Dainavos stovykla remti rengimas.

BIRŽELIO 20 D. Vysk. Valančiaus lit. mokyklos gegužinė.

BIRŽELIO 27 D. Kariui paremti gegužinė Čiurlionio Ansamblio namuose. Rengia L.V.S. Ramovė.

LIEPOS 4 D. SLA 14 Kuopos vasaros pobūvis kuopos nariams ir svečiams Čiurlionio Ansamblio sodelyje.

SPALIO 2 D. Šv. Jurgio parapijos koncertas - balius. Rengia Pilėnų ir Neringos Tuntų Tėvų komitetai.

SPALIO 24 Kristaus Karaliaus minėjimas Naujosios Parapijos salėje.

SPALIO 31 D. tradicinė vakarinė Naujosios Parapijos salėje.

FILATELIJOS KAMPELIS

Antanas Bernotas

(5)

JUNGTINĖS AMERIKOS VALSTYBĖS vasario 15 d. išleido 5 c. pašto ženklą dabar varomai "fizinio tinkamumo" (physical fitness) parengimo programai paremti ir sakalų organizacijos šioje šalyje įsteigimo 100 m. sukakčiai paminėti. Piešinys -- disko metiko statula, esanti netoli Valsybės Departamento Washingtone, padovanota italų tautos Amerikai.

Sakalų gimnastikos ir sporto organizacija, nusižūrėjus į vokiečius, buvo įsteigta Prahoje 1862 m. čekų veikėjų dr. Miroslovo Tyrš ir Jindricho Fugner (Žiur. prieškarinės Čekoslovakijos p. ženklus, Scott Nr. 187 ir 246), ir netrukus labai išplito, apimdamas čekus, slovokus, lenkus ir kitas slavų tautas. Čekai imigrantai ir Amerikoje, St. Louis, Mo., mieste 1865 m. vasario 15 d. įsteigė pirmąjį sakalų skyrių. Greitai sakalai (sokols) čia išplito, daugiausia slavų imigrantų tarpe, turėdami čia šimtus skyrių ir skaičiuodami iki 250,000 narių. Pačioje Čekoslovakijoje sakalai dabar uždrausti.

Be to, JAV vas. 25 d. išleido dabar apyvartoje esantį 25 c. pašto ženklą su Paul Revere atvaizdu juostos formoje -- dantytą iš 2 pusių.

BELGIJA išleido 3 frankų p. ženklą, kuriuo paminima Ostendės miesto 1000 metų įkūrimo sukaktis. Ženkle parodytas miestas herbas.

Ostende (atseit "rytinis galas") yra Vakarų Flandrijos provincijoje, guli Šiaurės jūros pakraščioje ir yra pats žymiausias Belgijos kurortas ir žvejų bei susisiekimo uostas. Kaip iš pašto ženklo datos matyti, vietovė žinoma jau 964 m. 1072 m. pavadinimas girdimas jau kaip miesto. 1445 m. pastatyta tvirtovė, kuri buvo daug kartų pulta ir apgulta. 1604 m., po 4 metų apgulimo, pateko Ispanijai, vėliau Prancūzijai. Įkūrus Belgijos valstybę -- atiteko jai, I-jo Pas. karo metu vokiečiai Ostendę buvo užėmę ir pavertę ją svarbiausia povandeninių laivų baze. Miestas buvo bombarduojamas iš jūros ir iš oro. II Pas. karo metu miestas taip pat buvo patekęs vokiečiams. Mieste daug prabangių viešbučių, kurhauzas, kazino, hipodromas, austrių ir jūros vėžių auginimo vietos, katalikų kolegija, žvejybos ir jūrų mokyklos, uostas su apie 400 žvejų laivų, puiki pajūrio promenada. Gyvena apie 53,000 gyventojų.

ISPANIJA išleido penktą Amerikos atradėjų ir užkariautojų seriją iš 8 p. ženklų su šiais žymiais asmenimis: Diego de Almagro, Francisco de Toledo, ark. Toribio de Mogrovejo ir Francisco Pizarro. Čia dedame p. ženklą su F. Pizarro.

Francisco Pizarro (apie 1470-1541) gimė Trufillo, Estremaduros provincijoje. Buvo bemokslis, bet labai narsus, drąsus ir žiaurus karys. Jau 1602 m. prisijungė prie nuotykių ieškotojų ekspedicijos, vykusios į Vakarų Indiją. 1513 m. prisidėjo prie Vasco Nunez de Balboa ekspedicijos, suradusios Pacifiko vandenyną Panamos pakrantėse. Girdėdamas pasakojimus apie ne-

paprastus inkų valstybės turtus, pasiryžo surasti tą valstybę ir ją nukariauti. Tuo reikalu susidėjo su kitu nuotykių ieškotoju Diego de Almagro, parūpinusiu karių, ir vienuoliu Hernando de Luque, davusiu pinigų ekspedicijai. 1524-28 m. laikotarpyje jie padarė kelias ekspedicijas į pietus dabartinės Kolumbijos žemėse. 1528 m. išvyko į Ispaniją pagalbos, Karalius Karolis V paskyrė jį nukariausimo krašto viršininku ir davė karių. 1530 m. sugrįžo atgal į Panamą, iš kur 1531 m. su apie 200 žmonių ir 40 arklių 3 laivais išvyko į pietus. Negalėdami plaukti, toliau keliavo žeme. 1533 m. pasiekė inkų valstybės sostinę Cuzco dabartinėje Peru valstybėje ir ją nukariavo. Inkų imperatorius Atahualpa buvo nužudytas, o jo turtai pasisavinti. 1533 m. kūrė naują Peru sostinę Limą. Netrukus tarp konkvistadorių kilo savitarpio kovos dėl valdžios, ir 1538 m. žuvo Almagro, o 1541 m. ir pats Francisco Pizarro.

KIPRAS išleido 4 p. ženklų seriją su įvairiais piešiniais vyno pramonės propaguoti. Čia dedame 10 millimes p. ženklą, kuriame parodytas puotaujantis dievas Dionisas.

Dionisas (graik. Dionysos) mitologijoje sakoma buvęs vyr. graikų dievo Zeuso sūnus. Jo garbinimas prasidėjęs Frigijoje ir Trakijoje ir jis buvęs žinomas kaip žemdirbių, vėliau visos augmenijos dievas. Kiti padavimai sako, kad jis radęs būdą gaminti vyną, todėl buvo garbinamas kaip vyno ir bendrai išgėrimų dievas. Pradžioje valzduotas barzdotu vyrų, vėliau jaunikaičių, su parrupų vainiku ant galvos ir vynuogių keke arba su vyno taure. Jo garbei Graikijoje buvo ruošiamos didelės šventės, kurios dažnai išvirsdavo orgijomis. Bet graikai taip pat ruošdavo įvairius vaidinimus, kas davė pradžią dramai, komedijai ir tragedijai. Vėlesniais amžiais jis pradėtas vadinti Bakchu (nuo čia ir bachanalijos).

Skaityk ir platink DIRVĄ

Respublikonai reikalauja griežtesnės politikos

Respublikonų vadovybė JAV Kongrese išskėlė reikalą santykiuose su Sov. S-ga vadovautis "nėra nuolaidų -- nėra susitarimo" politikos.

Respublikonų vadas Senate E. M. Dirksenas ir Kongrese G. R. Fordas pranešė spaudos atstovams, kad šis kraštas visuomet nusileidžia Rusijai ginčytinus klausimus sprendžiant, nieko už tai negaunant.

Jie reikalavo, kad JAV pasirinktų griežtesnę politiką Sov. S-gos atžvilgiu, ar tai būtų diplomatinę ar kitokios rūšies pasitarimų atvejis. To reikėtų laikytis, kol komunistai atsisakys agresinės taktikos ne tik Vietname, bet ir kitose pasaulio šalyse.

"Iki kurio laipsnio turime vis nusileisti ir nusileisti ir nieko už tai negauti?" klausia Dirksenas.

O Fordas tvirtina, kad derybose su Sov. S-ga "mes nuolat

teikiame nuolaidas, gaunant už tai labai mažai arba nieko".

"Mes reikalaujame 'nėra nuolaidų -- nėra susitarimo' politikos, turint galvoje, kad komunistai privalo būti pasiruošę padaryti nuolaidas norint susitarimo su JAV" tęsė savo pareiškimą Fordas. "Kol mes ir mūsų sąjungininkai susilauksime tokios politikos, galime tikėtis tik vis naujų Korėjų ir Vietnamų ir vis didėjančio komunistinės subversijos rato".

Respublikonų vadai ypatingą dėmesį atkreipė į Sov. S-gos laikyseną naujos konsularinės sutarties atžvilgiu, dėl kurios Sov. S-ga, atrodo, turi "specifinių" reikalavimų. Kol jie tik reikalavimų laikysis, respublikonai siūlo pagyventi, kad ir susitarus tai suteiks tik naujų taikinių komunistų išprovokuotoms minoms puliti, kaip kad dabar puldinėja ambasada Maskvoje ir kitur.

DIRVOS NOVELĖS KONKURSA

TEMA. Autoriams suteikiama neribojama teisė novelės temą, turinį ir pobūdį patiems pasirinkti.

ILGIS. Novelės rankraštis privalo būti ne trumpesnis, kaip 16 standartinių mašinos rašymo puslapių spaudai, praleidžiant vieną tarpą. Pageidaujama, kad novelė nebūtų ilgesnė, kaip 50 mašinos rašymo puslapių, tačiau toleruojamos išimtys, atsižvelgiant į novelės siužetą ir meninę vertę.

LAIKAS. Paskutinė rankraščiui įteikti data: 1965 metų kovo mėnesio 31 d.

ADRESAS RANKRAŠČIAMS SIŪSTI: Dirva, Novelės Konkursas, 6907 Superior Ave., Cleveland, Ohio 44103.

PARUOŠIMAS. Konkursui siunčiami rankraščiai būtinai privalo būti paruošti rašomąja mašinėle ir pasirašomi slapyvardžiu. Tas pats slapyvardis užrašomas ant priedamo voko, kuriame užlipinamas raštelis su autoriaus tikrąja pavarde, adresu ir telefono numeriu. Vokas nebus atidarytas, jeigu ant jo bus pažymėta: nelaimėjus -- neatplėšti.

SĄLYGOS. Laimėjusiam autoriui 250 dolerių premija bus įteikta 1965 m. Konkurso skelbėjas turi teisę premijuotąją novelę be papildomo atlyginimo spausdinti Dirvoje, atskiru leidiniu ar novelių rinkinyje. Autorius gali premijuotąją novelę spausdinti antruoju leidimu arba jos siužetą rašyti dramą, poemą ar romaną.

NEPREMIJUOTIEJI RANKRAŠČIAI grąžinami jų autoriams arba paliekami naudotis konkurso skelbėjui atskirai sutartomis sąlygomis.

JURY KOMISIJA sudaroma iš trijų asmenų. Ji visai nepriklausomai paprasta balsų dauguma sprendžia, ką premijuoti ir ką rekomenduoti spausdinti.

Mecenatas -- SIMAS KAŠELIONIS.

DIRVOJE GALITE ĮSIGYTI ŠIAS KNYGAS

PALIK AŠARAS MASKVOJE — B. Armonienė	\$3.00
KELIAS Į KAIRĘ — Alė Rūta	\$3.00
DAILININKAS RAUBA — Vincas Ramonas	\$3.50
ALMA MATER — R. Spalis	\$5.00
VIENUO VIENI — N. E. Sūduvis	\$4.00
ŽMOGUS BE DIEVO — Juozas Girnius	\$5.50
POEZIJA — J. Aistis	\$6.00
ANYKŠČIŲ SILELIS — Ant. Baranauskas	\$5.00
LAISVĖS KOVŲ DAINOS	\$5.00
BŪK PALAIMINTAS (poezija) — A. P. Jasas	\$2.00

Visa eilė kitų lietuviškų leidinių.

Užsakymus siųsti: DIRVA, 6907 Superior Avenue, Cleveland, Ohio 44103.

Naturally SUPERIOR SAVINGS

13515 EUCLID AVE.
6712 SUPERIOR AVE.

HOME and
REMODELING
LOANS

INSURED SAVINGS

JAKUBS & SON FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

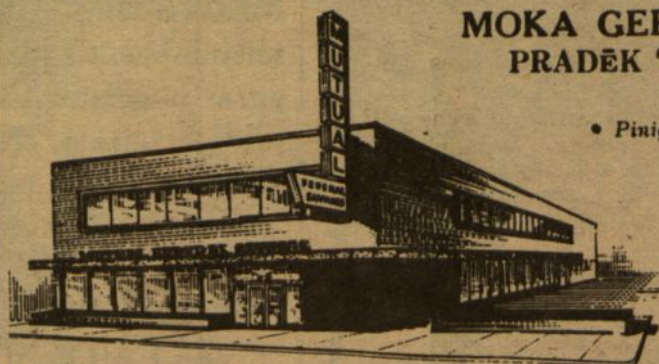
Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo

6621 Edna Avenue
EN 1-1763

936 East 185th St.
KE 1-7770

PLANINGAS TAUPYMAS

MOKA GERUS DIVIDENDUS!
PRADĖK TAUPYTI ŠIANDIEN!

• Pinigų taupymui nereikia važinėti.
juos galite atsiųsti paštu, nes
mes apmokam visas pašto
persiuntimo išlaidas.

• Dabartinis dividendas 4½% išmokamas du kart per metus.

MUTUAL Federal SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO

2212 WEST CERMAK ROAD ■ CHICAGO ■ VI 7-7747

OFFICE HOURS: Monday, Tuesday, Friday 9 to 4;
Thursday 9 to 8; Saturday 9 to 1; Wednesday closed.

JOHN J. KAZANAUSKAS, President

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

Lietuvos atstovas J. Kajeckas ir ponis kalbasi su Kongreso Bibliotekos direktoriumi Mumford, atsilankiusiu Vasario 16 dieną prie Lietuvos pasiuntinybėje Washingtono.

• JAV Lietuvių Bendruomenės Centro Valdyba rūpinasi, kad spaudos mėnėsis (gegužės) būtų tinkamai pravestas. Dabar ruošiamas bendras visų leidimų išleisti knygų katalogas, kuris bus paskleistas per JAV LB apylinkes. Leidyklos, kurios dar savo leidinių katalogų neprisiuntė JAV LB Centro valdybai, prašomos tai greičiau padaryti. Katalogus siųsti LB Centro valdybos pirmininko adresu: Jonas Jasaitis, 7252 So. Whipple St., Chicago, Illinois 60629.

• Livija Kasperavičiūtė, Jolita Kavaliūnaitė, Rūta Mackevičiūtė ir Mindaugas Leknickas, visi iš Clevelando II-sios LB apylinkės, pirmieji užsiregistravo į lietuvių tautinių šokių ralių mokytojų vadovų kursus, kurie prasidės š. m. birželio mėn. 13 dieną Dainavos stovyklavietėje. Norintieji kursus lankyti registruojasi LB Centro valdybos sekretoriaus adresu: Kostas Januška, 2646 West 71st St., Chicago, Ill. 60629.

• Dr. P. Rėklaitis, Vak. Vokietijoje, sunkiai susirgo ir buvo paguldytas Marburgo Sanatorijon.

• Dr. L. Petrauskas buvo išrinktas nauju Sydnėjaus lietuvių gydytojų draugijos pirmininku.

• Sydnėjaus lietuvių gavo leidimą statyti Lietuvių

Klubą patogioje ir lietuvių lankomoje vietovėje. Klubui pirmininkauja V. Simniškis.

TORONTO

PARAMOS NARIŲ METINIŠ SUSIRINKIMAS

Lietuvių kredito kooperatyvo Paramos narių metinis susirinkimas įvykęs vasario 28 d., aptarė visą eilę svarbių ir aktualių mūsų ekonominę veiklą liečiančių klausimų.

Pranešimą apie praėjusių metų veiklą padarė valdybos pirmininkas H. Stepaitis. Tarp daugelio paliestų reikalų, pirmininkas išskėlė ir kai kurių mūsų narių, net esančių valdomuosiuose organuose, destruktivinį nusiteikimą Paramos atžvilgiu. Taipgi buvo prisiminta ir tie, kurie praėjusiais metais iš mūsų kooperatinių gretų atsiskyrė ir nuėjo į amžinastį. Jie pagerbti atsisojimu.

1964 m. gruodžio 31 d. stambiausią Paramos aktyvų poziciją sudarė nekilnojamo turto paskolos \$1,294,823 sumoje ir antroji vietoj asmeninės paskolos \$50,542.

Balanso pasyvo stambiausios sumos yra akcijų kapitalas \$638,385 ir indėliai \$1,367,655.

Pagal 1964 m. pelno ir nuostolio sąskaitą Paramos pelnas buvo \$42,990, kuris valdybos pasiūlymu paskirstytas šiaip: 1) akcinin-

kams dividendas 5% — \$28,890, 2) į garantijų fondą — \$12,600, 3) Toronto lituanistinei mokyklai — \$1,000 ir Vasario 16-sios gimnazijai — \$500.

Po valdomųjų organų ir revizoriaus Mr. Ch. R. Welch pranešimų prasidėjo diskusijos, kurios gana ilgokai užsitęsė. Jų eigoje atsistatydino du likusieji kredito komiteto nariai S. Banelis ir F. Senkus.

Vietoj išėjusių į valdybą slaptu balsavimu buvo išrinkta: dr. J. Yčas, S. Grigaliūnas ir E. Jurkevičienė. Į priežiūros komitetą — B. Buntinas ir A. Jucys. Kredito komitetan buvo renkami trys. Išrinkta L. Šeškus, V. Petrakis ir M. Abromaitis.

Dalyvavo apie 400 narių. Susirinkimo metu nariai buvo vaišinami kavute. **pv**

LOS ANGELES

• Los Angeles LB apylinkės susirinkimas šaukiamas kovo mėn. 14 d., 12 val. (tuoj po pamaldų) Šv. Kazimiero parapijos salėje.

Darbotvarkėje: ataskaitiniai pranešimai bei diskusijos, naujų valdomųjų organų rinkimai, sugestijos ir sumanymai apylinkės veiklai pagyvinti.

Pavieniai pranešimai nebus siunčiami. Prašomi visi kolonijos lietuviai gausiai dalyvauti ir be individualių paraginimų.

NEWARK

• LB Newarko Apylinkė vasario 28 d. visuotiname narių susirinkime išrinko naują valdybą ir kontrolės komisiją.

Valdyba pasiskirstė pareigomis sekančiai: inž. Vladas Dilis — pirm., kun. P. Totoraitis ir Izabelė Diliėnė — vicepirm., A. Trečiokas — sekret. ir Vincas Tiknys — išdininkas.

Kontrolės komisija: Kazys Trečiokas, B. Šarkenis ir J. Kralikauskas.

ŠACHMATAI

BOSTONO Met lygos varžybose vyksta neįprasta kova dėl pirmavimo. Lietuviai įpusėjo varžybas pirmąją vietoj, iš jų pirmavimą paveržė Boylstono klubas, o iš Boylstono - Cambridge II. Vasario 26 d. MIT įveikė Boylstoną ir veržiasi į priekį. Lietuviai su Cambridge I padėtis 1½:1½ su 2 nebaigtom. Laukiama lygiųjų arba laimėjimo. Kovo 5 d. į So. Bostono Lietuvių P. D-ją atvyksta stipriausioji lygos komanda — Cambridge II. Pirmame rate lietuviai nelauktai įveikė juos 4:1 (!)

Boston S. Globe, vasario 28 d. rašo, jog Massachusetts p-bėse, B klasėje, pirmą vietą pasidalino Tetzell, Algirdas Leonavičius ir E. Teodorson.

MEČYS ŠIMKUS,
teisininkas, tiksliai,
gerai ir greitai užpildo įvairius **INCOME TAX** pareiškimus. Kreiptis:

ŠIMKUS REAL ESTATE
4259 South
Maplewood Ave
Chicago, Ill.
CL 4-7450
arba
YA 7-2046

MIAMI LIETUVIŲ TARYBOS suruoštas Liet. Nepriklausomybės minėjimas Miami Liet. Klube gerai pasisekė: atsilankė daug vietinių ir atostogaujančių lietuvių. Aukų Lietuvos laisvinimui buvo surinkta apie \$700,00. Prelegentais buvo: Miami ALT pirmininkas dr. St. Tamošaitis, prel. J.B. Končius, K. Kodatienė ir Dan Kuraftis. Muziklinėje programos dalyje šalia lietuvių solistės Anitos Karnavičienės, gražiai pasirodė viešnios: estė solistė Meta Sepp, padainavusi lietuviškai "Kur bakožė samanota", ir akompaniatorė latvė Tekla Petersonė.

Nuotraukoje: Miami ALT pirm. dr. S. Tamošaitis, valdybos nariai Bukaveckienė, prel. Končius, W. Zees ir Bukaveckas.

Vilniaus "Sportas", vasario 13 d. įdėjo straipsnį "Lietuviai užsienio sporte". Suminėti šachmatininkai: Quebeco čempionas Ignas Žalys Chicago ir Illinois daugkartinis nugalėtojas Povilas Tautvaišas, buv. Kanados čempionas ir pasaulio tarpzoninių p-bių dalyvis Povilas Vai ir meistras Kazys Škėma. Rašoma apie Kanados stalo tenisininkes Našukaitytę, Sabaliauskaitę, Uragvajaus futbolininkus Dauksą, Gumbarą ir kt.

DIRVOJE YRA
DIDELIS PASIRINKIMAS
IDOMIŲ KNYGŲ

1965 M. KOVO 15 D., 7 VAL. VAK.,
lietuviškas radijo programos

MARGUTIS

pradeda iš naujos ir galingos radijo stoties

WXRT — radijo banga FM-93,1

Dabar MARGUTIS bus girdimas ne vien Chicagoje ir apylinkėse, bet lietuviškos programos pasieks Waukeengą, Kenosą, Racine, Milwaukee, Kankakee, Jolietą, Rockfordą, Hammondą Gary, E. Chicago, Beverly Shores ir daugelį kitų lietuvių kolonijų Michigano, Indianos ir Wisconsin valstijose.

KLAUSYKITE MARGUTĮ KASDIEN NUO NUO 7-8 VAL. VAKARO.

(Išskyrus šeštadienius ir sekmadienius).

Rašykite MARGUTIUI: 6755 So. Western Ave., Chicago, Ill. 60636. Tel. GR 6-2242.

Clevelando Vaidilos Teatras kovo 13 d. Chicagoje Jaunimo Centre stato M. Venclausko 4 veiksmų pasaką "Užburtoji dėdėlė". Režisierius P. Maželis. Nuotraukoje viena scena iš vaidinimo, V. Pilodžinsko nuotrauka

CLEVELANDO VAIDILOS TEATRAS

1965 M. KOVO 13 D., ŠEŠTADIENI,
Chicagoje, Jaunimo Centre
STATO

MYKOLO VENCLAUSKO
4-rių veiksmų pasaką

UŽBURTOJI DŪDELĖ

REŽISIERIUS ir DEKORATORIUS PETRAS MAŽELIS

VAIDINA: Balčiūnaitė, Bridžiuvienė, Milda ir Rūta Jokūbaitytės, Kazėnienė, Nijolė ir Viktorė Lenkauskaitės, Mariūnaitė, Marcinkevičiūtė, Žilionytė, Ignas ir Vytenis Gataučiai, Matulevičius, Melsbakas, Maželis, Peckus, Puškorius, Rukšenas, Stempuzis, Zorska.

Šokių choreografija ir kostiumų eskizai

PETRO MAŽELIO

Apšvietimas — ZENONO DUČMANO

Pradžia 7:30 val. vak.

Bilietai gaunami Marginiuose telefonu: PR 8-4585.

G l o b o j a Chicago Scenos Darbuotojų Sąjunga.

Iš Vasario 16 minėjimo Baltimorėje. Iš kairės: kun. A. Dranginis, Kongreso atstovas Edward A. Garmatz, V. Adomaitis ir T. Grajauskas, Baltimorės Radijo Valandėlės nuotrauka

Inžineriui VYT. PAVILČIUI

mirus, žmoną, dukteris ir V. V. PAVILČIUS užjaučiame ir kartu liūdime

V. J. Alonderiai